

Handläggare

Tjänsteskrivelse

Diarienummer

Ekaterina Widén

2019-10-25

SN-2019/310

Förvaltningsekonom

Socialnämnden

Internkontrollplan för socialnämnden 2019 – Att den ekonomiska uppföljningens verktyg inom socialnämndens verksamheter är användarvänliga för samtliga användare och skapar träffsäkra prognoser och tydliga processer för åtgärder

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

att godkänna rapporten *Internkontrollplan - Att den ekonomiska uppföljningens verktyg inom socialnämndens verksamheter är användarvänliga för samtliga användare och skapar träffsäkra prognoser och tydliga processer för åtgärder*, samt

att utförd kontroll av kontrollområdet *Systematisk ekonomisk uppföljning* i internkontrollplanen för kvalitet för socialnämndens verksamheter 2019 är tillräcklig.

Sammanfattning av ärendet

Kontroll av kontrollområdet *Systematisk ekonomisk uppföljning* i socialnämndens internkontrollplan för 2019 har genomförts. I nämndens internkontrollplan för kvalitet har vissa särskilda risker i verksamheten identifierats. Riskerna följs upp i särskilda kontroller. Nämndens godkännande av uppföljningsrapporten innebär att nämnden anser att den utförda kontrollen av kontrollområdet är tillräcklig. Med tillräcklig menas att den utförda kontrollen i tillräckligt hög grad har utrett omständigheterna inom aktuellt kontrollområde.

Bakgrund

Kontrollen av ett kontrollmoment innebär en kontroll av att verksamheten bedrivs med rätt kvalitet. Syftet med internkontrollen i Knivsta kommun är att förebygga att fel begås och att undvika ineffektivitet. Nämnden har beslutat vilka prioriterade kontrollmoment som ska kontrolleras under året. Kontroll av kontrollområdet *Systematisk ekonomisk uppföljning* har genomförts och ett antal utvecklingsområden har identifierats.

Ekonomisk konsekvensanalys

Beslutet har inte några direkta ekonomiska konsekvenser i sig, men bör generellt medföra bättre möjligheter till en god ekonomisk hushållning för nämnden.

Barnkonsekvensanalys

Barnkonsekvensanalys är gjord enligt checklista.

Beslutet ska skickas till

Akten

Barnchecklista inför beslut

1. Påverkar beslutet barn?

Ja Nej

Enligt FN är alla under 18 år
att betrakta som barn

Förklara oavsett svar.

Beslutet har inte någon direkt påverkan på barn, men indirekt bör en utvecklad uppföljning ha positiv effekt för barn genom en förbättrad planering gällande användningen av ekonomiska resurser.

*Om, **ja fortsätt** med frågorna.*

2. Hur har barns bästa beaktats?

3. Beskriv eventuella intressekonflikter.

4. Barn tillfrågas vid övergripande fleråriga planer/styrdokument. Har så skett?

Ja Nej

Inte aktuellt. Beslutet rör inte övergripande flerårig plan/ flerårigt styrdokument

Om ja, förklara på vilket sätt barn varit delaktiga i beslutet, vilka åsikter barnen lyft fram samt hur dessa åsikter beaktats i beslutet. Om nej, förklara varför barn inte tillfrågats.

Internkontrollplan

– Att den ekonomiska uppföljningens verktyg inom socialnämndens verksamheter är användarvänliga för samtliga användare och skapar träffsäkra prognoser och tydliga processer för åtgärder.

Inledning

Budgetering och ekonomisk uppföljning syftar till att bidra till en effektiv resursanvändning och god ekonomisk hushållning samt utgör underlag för utformning av politik och beslutsfattande. Det är därför viktigt att prognoserna har en hög träffsäkerhet för att minska risken att fel åtgärder vidtas eller att åtgärder uteblir.

Det finns olika typer av system för ekonomisk uppföljning i Knivsta kommun som budgetansvariga använder för analys av sin verksamhet och prognosarbetet. Det är viktigt att komma ihåg att ju längre tidshorisont desto mer osäker en prognos blir. Det kan även förekomma oförutsedda händelser som snabbt kan ändra förutsättningar i form av t ex dyra placeringar, beslut på utbetalningar från Migrationsverket och annat. I Knivsta kommun använder man sig av försiktighetsprincipen vad gäller budget- och prognosarbetet, dvs överskatta kostnader och underskatta intäkter än tvärt om.

Syfte

Syftet med kontrollmomentet är att kontrollera huruvida socialnämndens verktyg för ekonomisk uppföljning är användarvänliga samt att budgetansvariga har tillräckliga kunskaper inom dessa system för att kunna lägga träffsäkra prognoser. Syftet är också att undersöka om det finns tydliga processer för åtgärder.

Metod

Tillvägagångssätt för utredningen har varit enkätundersökning bland socialnämndens budgetansvariga, kartläggning av rutiner för ekonomisk uppföljning och hur man arbetar vid underskott. Samt förvaltningsekonomens observationer gjorda under första halvåret 2019.

Resultat

Verktyg för ekonomisk uppföljning

I Knivsta kommun finns det tre verktyg för ekonomisk uppföljning. Den första är en budgetfil i Excell som uppdateras med ett månadsutfall en gång per månad av en förvaltningsekonom. Det finns en budgetfil per ansvar där de budgetansvariga arbetar som mest och lägger sin prognos, som sedan laddas upp i ekonomisystem Agresso av förvaltningsekonomen.

Ett annat verktyg är Finacial Information Center (FIC) som är en användarvänlig webbaserad version av kommunens affärssystem Agresso där budgetansvariga kan följa utfall för enhetens ekonomi i realtid. Det går att söka på fakturor och se exakt på vilken konto intäkt/kostnad ligger och annat. Alla budgetansvariga erbjuds att gå en workshop i FIC en gång om året, övrig tid går det att kontakta en förvaltningsekonom för att få hjälp eller en genomgång av systemet. Det pågår ett utvecklingsarbete i FICen där man ser över möjligheterna att arbeta med budget och uppföljning direkt i systemet och om det nya arbetssättet skulle förenkla ekonomiuppföljning för de budgetansvariga cheferna.

Ett tredje system som budgetansvariga i Knivsta kommun arbetar i är Visma Personec, där man bl a lägger in verksamhetsfördelning av sin personal så som den är fördelat i budgetfilen. Visma Personec är inte ihopkopplat med kommunens ekonomisystem Agresso. Alla ändringar som man gör i

personalstyrka, sjukskrivningar, vakanser eller verksamhetsfördelning behöver man lägga in manuellt i både budgetfilen i Excel och i Visma Personec, vilket ökar felmarginalerna. Just inom Socialnämnden kan en anställd vara fördelad på upp till 8 verksamhetskoder. Detta görs för att få en korrekt bild av kostnadsläge i räkenskapsmandraget (RS).

Alla budgetansvariga i Socialnämnden fick svara på en enkät som handlar om ekonomisk uppföljning. Den bestod av 13 frågor om prognos, uppföljning, åtgärder och deras kunskaper i kommunens verktyg för ekonomisk uppföljning. 13 av totalt 15 budgetansvariga chefer tillfrågades och svarsfrekvensen bland dem var 69%. Det var två vakanta tjänster vid undersökningstillfället, därför kunde inte alla 15 budgetansvariga tillfrågas.

Av enkäten framgick det att budgetansvariga chefer använder alla tre verktyg för att kunna följa upp sin ekonomi. Budgetfilen i Excell används i genomsnitt en gång per vecka. På frågan om Excell kunskaper svarade de flesta att de är medel eller högre (se bild 1).

Namn	Antal	%
Nybörjare	1	11,1
Medel	6	66,7
Expert	2	22,2
Inga kunskaper	0	0
Total	9	100

Svarsfrekvens
100% (9/9)

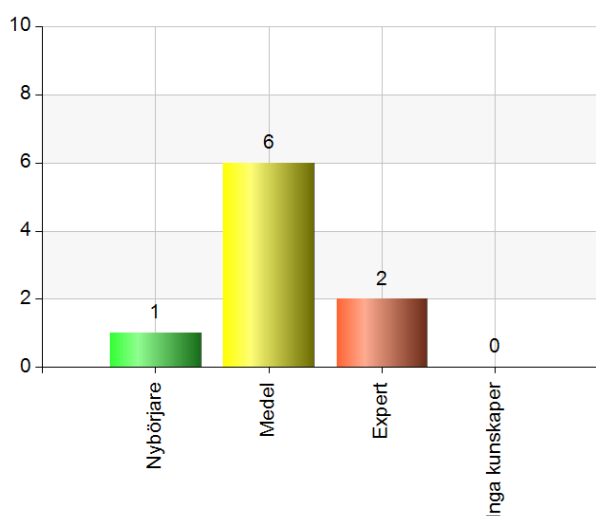

Bild 1

FIC används flera gånger i veckan bland de budgetansvariga. 7 av 9 har angett att de gått en kurs i FIC (se bild 2).

Namn	Antal	%
Nybörjare	1	11,1
Medel	6	66,7
Expert	2	22,2
Inga kunskaper	0	0
Total	9	100

Svarsfrekvens
100% (9/9)

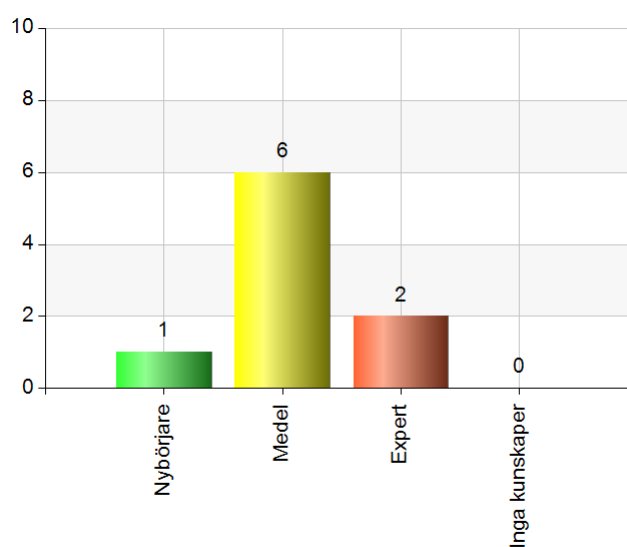

Bild 2

Även Visma Personec används varje månad för att stämma av löner eller hitta felaktiga konteringar. Det finns möjlighet att boka en genomgång av systemet vid behov.

Träffsäkra prognoser

Enligt Mål och budget ska prognosen göras 6 gånger om året. Det innebär att budgetansvariga tittar på nuläget och justerar årets utfall utifrån de oförutsedda faktorer som har uppkommit under året, samt de åtgärder som vidtas för att justera underskott. I praktiken innebär det att en budgetansvarig behöver tänka på hur situationen i verksamheten ser ut den sista december och justera sin nuvarande prognos utifrån det. Går allt enligt budget ska noll prognos läggas fram, eftersom i detta fall förväntas verksamheterna ha budget i balans. Visar utfallet för de gångna månaderna att vissa kostnader sticker ut, då ska en rad möjliga åtgärder för budget i balans planeras in och eventuellt läggas in i prognosen, för att få så stor träffsäkerhet på prognosen som möjligt. Det finns dock en rad osäkerheter som kan kraftigt påverka årets utfall jämfört med prognos som bland annat ändrade volymer, placeringskostnader eller oförutsedda händelser, t ex brand eller vattenavstängning.

På frågan "Vad är en prognos/ ekonomisk uppföljning för dig?" svarade alla chefer att det är ett tillfälle att titta på utfallet, få en bild av nuläget och analysera siffrorna.

För att få en träffsäker prognos svarade de tillfrågade att de behöver veta mer fakta om vad som är på gång, arbeta mer med analys av sina budgetar, samt få mer utbildning i prognostiseringen.

Det var inte många som kunde svara på frågorna "Hur mycket skiljer sig förra årets prognos mot förra årets utfall?", samt "Hur mycket procentuellt skiljer sig prognoser för ditt ansvar mellan uppföljningstillfällen och varför?". Däremot kunde alla svara på frågan om vad stora skillnader mellan deras prognoser beror på? Följande orsaker har framkommit:

- ostabil personalgrupp, vakanser
- ändrade placeringar
- oförutsedda händelser
- organisationsförändringar
- sjukfrånvaro

Budgetansvariga hade även förslag på åtgärder för att underlätta prognosarbetet. De flesta önskade sig ett bättre system för ekonomisk uppföljning som är sammankopplad där marginalerna för fel minskar, istället för de tre nuvarande system. Mer grundutbildning i kommunens ekonomiska processer var också önskvärda, samt utbyte av erfarenhet och kompetens mellan cheferna.

Processer för åtgärder

Vad gäller åtgärder har de tillfrågade svarat lite olika. Vissa har svarat att det är svårt att påverka kostnader i en lagstyrd verksamhet, där volymerna ändras. Andra har svarat att de försöker att se över effektivitet i sina verksamheter. Vid kartläggningen har det framkommit att det finns en rutin där alla budgetansvariga kommer upp med förslag på besparingsåtgärder/effektiviseringsförslag som sedan framförs till områdeschefer och vid behov vidare till ledningsgruppen.

Analys och åtgärder

Verktyg för ekonomisk uppföljning

Det mesta av ekonomisk uppföljning och prognosarbete sker i Excel. Det är ett fantastiskt verktyg, men många budgetansvariga upplever att den är svår att förstå och är lätt att göra fel, även fast 8 av 13 tillfrågade har goda kunskaper i Excel. Man behöver använda sig av FIC parallellt när man har uppföljningsmöten eller funderingar angående vissa poster i budgetfilen, t ex om man vill jämföra

utfall eller snabbt hitta vissa fakturor. Utnyckningar av vissa kostnader på flera olika verksamheter försvarar uppföljning och gör det tidskrävande att få fram informationen snabbt.

Ett stort problem ligger i att Visma Personec inte är integrerad i vårt ekonomisystem Agresso, vilket gör att det behövs mycket manuellt arbete. Det resulterar att det ofta blir fel i utfallet på lönekostnader, vilket kan påverka träffsäkerhet i prognoserna på ansvars- och verksamhetsnivå. Det är svårt att hitta felet, eftersom det inte syns några namn i utfallet i Agresso och det går inte att åtgärda felet direkt i kommunens system Agresso, utan måste kontakta Visma Personec och vänta minst en månad för att rättningen genomförs och i värsta fall rättas det fel ändå.

Det är svårt och tidskrävande att gå in på detaljer och få en tydlig överblick över sin egen verksamhet för enhetschefer. Det finns egentligen inga verktyg för analyser eller prognostisering av volymer, utan varje budgetansvarig har ännu fler egna Excel filer för det.

På kort sikt behöver man se över möjligheten att integrera lönesystemet i kommunens ekonomisystem, så att de budgetansvariga cheferna inte behöver lägga in personal på flera olika ställen. Det kommer att minska felmarginalerna och öka träffsäkerhet vid prognosarbetet. Utveckling av FIC behöver fortsätta om det är den verktyg kommunen vill satsa på.

På lång sikt behöver det finnas fler analysverktyg, så att de budgetansvariga cheferna själva kan enkelt se och jämföra utfall med tidigare år, skriva kommentarer och anteckningar samt kontrollera att prognoser är aktuella.

Träffsäkra prognoser

När det är dags för prognosarbete, så sitter cheferna tillsammans med förvaltningsekonomen och går igenom ekonomin för sitt ansvar. En utmaning för ekonomen kan vara att få tag på rätt information för att hjälpa chefen tänka rätt i prognosarbete, eftersom informationen är så utspridd. Just nu pågår det en implementering av ett nytt styr- och ledningssystem Stratsys i kommunen, vilket på sikt kan komma att förbättra informationsflöde och ekonomistyrningen inom Socialnämnden. Möjligheten att få in prognos och utfall från Agresso till Stratsys behöver undersökas längre fram.

På grund av personalomsättning bland chefer behövs det att genomföras årliga utbildningsinsatser för budgetansvariga den ena delen består i utbildning i våra system, den andra delen består av grundutbildning i prognos och analysarbete.

Processer för åtgärder

Den processen för åtgärder som finns just nu behöver utvecklas ytterligare, för att cheferna ska känna en delaktighet i nämndens och kommunens ekonomi. Budgetansvariga behöver vara mycket mer involverade i dialog med politiken, för att kunna redogöra för läget i verksamheten, samt förklara vilka utmaningar föreligger i framtiden, så att politiken får ännu bättre beslutsunderlag.

Alla åtgärder ovan gäller kommunens verksamheter generellt.

Slutsatser

Slutsatsen är att socialnämndens verktyg för ekonomisk uppföljning kan bli mer användarvänliga om det tillförs mer tid och resurser till utveckling av dessa. På kort sikt behövs det mer kontinuerliga grundutbildningar för budgetansvariga i budget- och prognosarbete, hur man arbetar i FIC och hur man ska tänka när man lägger årsprognos. Vad gäller åtgärder bedöms den befintliga rutinen som bra, flödet kan komma att förbättras med införandet av Stratsys. Just nu pågår det ett omfattande arbete inom socialnämnden inom systematisk ekonomisk uppföljning, vilket förväntas att öka informationsflöde och prognossäkerhet framöver.